

לזרובסקי יוסף

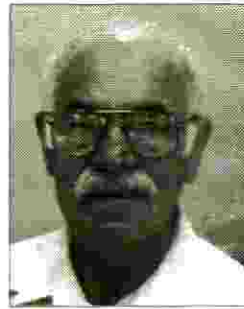
כינוי: יוסקה, אבן זאכי

יליד 1923, ישראל

התגייס לפלוגות הים של ה"הגנה" ב-1941

התגייס לפלמ"ח ב-1946

הצטרף כגדעוני למוסד

ה ע ס נ ה ר י ס י ו

של יהודים שעברו דרך חלב מטורקיה לארץ ישראל.

בסוף 1943 כאשר האיום למזרח התיכון מצד הגרמנים נמוג, הפסיקו הבריטים את תמיכתם ביחידה, חזרתי ארצה לירושלים, להמשך לימודים ופעילות בהגנה.

בפגישה ארעית בירושלים עם יגאל אלון במאי 1946 שאלני על עיסוקי הנוכחיים, טרם הספקתי לענות אמר לי לעזוב "השטויות" ולהצטרף "לחשוב ביותר כיום" העפלה.

יגאל מסר לי מיד פתקים למשה כרמל ול"יאן" - בתל-אביב ולמחרת במשרדו צורפתי, גויסתי למוסד לעליה, חזרה לפלמ"ח - למשפחת הגדעונים. כשבוע לאחר מכן בקשני משה'לה כרמיל להגיע למשרדי סולל בונה בחיפה ליום יומיים, כדי לתכנן את צאתי לאירופה. הגעתי כשבאמתחתי מברשת ומשחת שיניים, כלי גילוח וחולצה נוספת, אך נאמר לי כי יש דחיפות ביציאתי מיד ליוון וכי בנמל עומדת להפליג אנייה "קאדיו" לפיראוס. ללא מסמכים וללא בגדים נוספים פרט לחולצת החאקי ולמכנס החאקי הקצרים הועלתי בעזרת עובד הנמל לאנייה להתחלת פעילותי כגדעוני ו"חזרתי לביקור בית" - בצאתי מ"סליק" באניות מעפילים - כעבור כשנה, לאחר בריחה נוספת ממחנה המעצר קראולוס בקפריסין.

פעילותי באירופה במסגרת המוסד לעליה - פלמ"ח הייתה כרוכה כגדעוני באניות מעפילים, בהעברת מעפילים מאנייה לאנייה בלב ים, בתחנות חוף ובמרכז המוסד בערי אירופה, לרוב באתונה, מילנו, בארי ועוד. באביב 1947 עת הקים המוסד את יחידת המודיעין המיוחדת לחשיפת ומניעת זליגת מודע למודיעין הבריטי על מכצעי ההעפלה ולמניעת חשיפת אנשינו החפעילים בנושא, מוניתי כאחראי על הנושא האמור בצפון איטליה שכלל הקמת רשתות מודיעין מגורמים מקומיים, ממחנות הפליטים וכדומה, בראש הגוף עמד מר בן-מנחם ממפקדי ההגנה בירושלים ומטהו הוקם בפריו והיה כפוף ישירות לשאל אביגור.

בתפקיד זה נחשפתי לפעילות גופים נאונאציים וכנסייתיים בהעברת/הברחת נאצים דרך צפון איטליה ליעדים בדרום אמריקה.

באחד הימים מסר לי מקור איטלקי פרטים על תכנית

ניצול פרעות חברון 1929 בהן נטבחו אבי הי"ד (בעל מלון-פנסיון בעיר), אחותי הי"ד בת 3, סבי ודודי הי"ד.

ילדות בירושלים, למודי יסודי ותיכון.

גיוס להגנה 1937, קשר, קורסים שונים ולאחר מכן ביחידה לתפקידים מיוחדים של הש"י (שירות ידיעות).

במאי 1941 בהקמת הפלמ"ח גויסתי ונשלחתי לקורסים שהתקיימו במגרשי התערוכה בתל-אביב בנושאי חבלה בהדרכת המודיעין הצבאי הבריטי CAPTAIN HAMMOND ואחרים, וקורס ימי בהדרכת "ברצ'יק", קורסים בערבית מדוברת פלסטינית, סורית ולבנונית.

הקורסים בפיקודם ובהדרכתם של יצחק שדה, משה דיין, יגאל אלון, ישראל בן-יהודה ("עברו"), ג'וש פלמון ועוד, וכן קצינים וסמלים מהמודיעין הצבאי הבריטי.

בתום ההכשרה נשלחתי עם קבוצת חברים (ירוחם כהן, דן רם, משה עראקי ואחרים) לדמשק - דרך עין גב וקוניטרה-להתערות בה, להכיר המקומות הפעילים של המופתי ואנשיו אשר מצאו מקלט בדמשק, לבצע פעולות חבלה אם אמנם הצבא הגרמני היה מגיע לאזור והמופתי הירושלמי היה מקבל חופש פעולה לחסל הישוב היהודי בארץ.

היחידה שלנו קבלה את הכינוי "מסתערכים" והייתה החלוץ של כל המסתערכים שפעלו מאוחר יותר לאחר גמר מלחמת העולם.

לאחר מכן עברתי לבירות בלבנון, שם מיקמנו מספר מסתערכים, שם גם נרשמתי לאוניברסיטה האמריקאית בשם יוסף טאווייל.

לאחר מכן נקראתי לחזור ארצה (דרך צידון, צור, כפר עלמא) ולעבור קורס מתקדם באלחוט בשיתוף ובהדרכת הבריטים ועם סיומו קיבלתי תעודת חייל מהבריטים על שם סלים איסמעיל מאטלאר ונסעתי עם קפטין המונד לחלב בצפון סוריה שם המתינו לי שני תפקידים: להקים ולקיים קשר בין בסיסים מסוימים של המודיעין הצבאי הבריטי בקהיר, ביירות. טריפולי בלבנון ועוד. ומאידך לפי תהליך של יגאל אלון לקיים קשר עם אנשינו בבירות ובחיפה ובמקומות נוספים ולהשתתף ולקחת חלק במכצעי ההעפלה

הברחה, בעזרת כומר מסוים, של נאצים "חשובים" כאשר לדבריו אחד מהשניים הוא בורמן, סגנו של היטלר, וכן מסר לי על הדרך בה אוכל להיות נוכח (בזהות שאולה) בחלק מסויים בהברחה האמורה. עוד באותו ערב יצאתי לפריז ומסרתי המידע לכן-מנחם ולקבלת הנחיות.

למחרת מסר לי בן-מנחם כי המידע נבדק ואין זה סביר שמדובר בבורמן סגנו של היטלר וכי עלי להיות זהיר עם המקור שלי ואף לנתק עמו מגע בהמשך.

כאשר נסעתי למספר ימים לפראג עם שאול אביגור והזכרתי את הנושא, סיפר לי אביגור כי היה מודע למידע שמסרתי, אך בירורים שעשו עוד באותו ערב שללו מקורותיהם האפשרות לגבי בורמן ואף העלו חשש כי המקור שלי לא אמין ובכוונתו להכשילנו ואולי אף להסגירני לנוקמים מטעם האוהדים הנאצים.

הנרייטה סולד

כמוזכר לעיל התגנבתי לאניית נוסעים יוגית בחיפה ללא תעודות וללא מזוודה (בעזרת אנשי סולל בונה), כאשר לגופי חגורה עם מטבעות זהב עבורי: יאני אבידוב, אחראי המוסד ביוון.

פרט לתקרית כשעגנה האניה באלכסנדריה והרופא המצרי עלה לאנייה עם אנשי המכס לאפשר לה לעגן ולהצטייד, החליט הרופא לבדוק מספר נוסעים מבחינה בריאותית (יותר נכון - כדי לקבל בקשיש), ובחר בי, ואני כמובן ברחתי למצוא מקום מחבוא. בהגיענו לפיראוס עלה לאנייה נציג המוסד לעליה (בנימין ירושלמי) והבטיחני כי יורידני למחרת, אך ברדתו מהאנייה המשכתי בעקבותיו כאחר מפמליתו וכך הגעתי לבית המוסד באתונה. וכמוכן התקבלתי בשמחה רבה לאחר שמסרתי "חגורת הזהב" ליאני.

שבתאי לוז'ינסקי

כמוזכר לעיל התחנת אלחוט שהייתה בקשר עם מילנו ("מרים"). יצאתי עם יהודה ארזי, יגאל אלון וימאים נוספים ללה-ספציה כדי להכין את שבתאי לוז'ינסקי אשר הייתי מיועד להיות בה הגדעוני. שם גם מסר לנו יגאל אלון הוראה בלתי חוזרת לפיה עלינו להתנגד בכוח להעברה לקפריסין וכן מסר לי על צרופך כל הגדעונים לפלי"ם.

ההפלגה הייתה רצופה בתקלות רבות, בחלקה הראשון של ההפלגה הצטרף אלינו יהודה ארזי וכשנתקענו ברג'יו-קלבריה למספר שבועות, פרש ממנה ודאג עם עדה סירני לשחרור האנייה, ואכן לכשהורשינו להפליג המשכנו דרומה, העלינו מעפילים והמשכנו דרכנו ארצה, אך כעבור יום התקלקל המנוע וחייבים היינו לחזור, להוריד העולים לחוף, להעלות הספינה על מבדוק בטרנטו ולאחר גמר התיקונים ויישור ההידורים בין עדה סירני, יהודה ארזי והרשויות האיטלקיות העלינו שנית את המעפילים, מפאת חום גבוה החליף ואותי אריה חייקינד.

אף-על-פי-כן

הייתי מיועד להפלגה כגדעוני וכסגן מפקד בספינה "אף על פי כן" והשתתפתי בהכנות הנדרשות. כאשר אווירן גילה אותנו בהתקרבות לחופי הארץ, הופיעה במהרה משחתת בריטית אשר חצצה בינינו לחוף במטרה למנוע מאתנו לפרוץ ולעלות עם הספינה לחוף. הופיעו עוד משחתות ובתקשורת עמן נתבקשנו לשוט ללא התנגדות למפרץ חיפה. כאשר ענינו בשלילה והעלנו את אמצעי ההתגוננות שלנו

למחרת מסר לי בן-מנחם כי המידע נבדק ואין זה סביר שמדובר בבורמן סגנו של היטלר וכי עלי להיות זהיר עם המקור שלי ואף לנתק עמו מגע בהמשך.

כאשר נסעתי למספר ימים לפראג עם שאול אביגור והזכרתי את הנושא, סיפר לי אביגור כי היה מודע למידע שמסרתי, אך בירורים שעשו עוד באותו ערב שללו מקורותיהם האפשרות לגבי בורמן ואף העלו חשש כי המקור שלי לא אמין ובכוונתו להכשילנו ואולי אף להסגירני לנוקמים מטעם האוהדים הנאצים.

כמוזכר לעיל התגנבתי לאניית נוסעים יוגית בחיפה ללא תעודות וללא מזוודה (בעזרת אנשי סולל בונה), כאשר לגופי חגורה עם מטבעות זהב עבורי: יאני אבידוב, אחראי המוסד ביוון.

פרט לתקרית כשעגנה האניה באלכסנדריה והרופא המצרי עלה לאנייה עם אנשי המכס לאפשר לה לעגן ולהצטייד, החליט הרופא לבדוק מספר נוסעים מבחינה בריאותית (יותר נכון - כדי לקבל בקשיש), ובחר בי, ואני כמובן ברחתי למצוא מקום מחבוא. בהגיענו לפיראוס עלה לאנייה נציג המוסד לעליה (בנימין ירושלמי) והבטיחני כי יורידני למחרת, אך ברדתו מהאנייה המשכתי בעקבותיו כאחר מפמליתו וכך הגעתי לבית המוסד באתונה. וכמוכן התקבלתי בשמחה רבה לאחר שמסרתי "חגורת הזהב" ליאני.

באתונה עזרתי לגדעוני אברהם ליכובסקי להשלים בניית מכשיר הקשר שיועד עבורי וכן בהכנות לימאים, לסמק (שמואל ינאי) ולקיפי (אריה קפלן) העתידים לפקד על האנייה.

הקורות אותנו בהפלגה נכתבו זה מכבר. תנאי עבודתי כגדעוני היו קשים ביותר.

הצפיפות הרבה סביב תא האלחוט הזעירי שעל הסיפון חייב עבודה לאור נר בלבד.

כשנגרנו ע"י הבריטים לחיפה והוחלט להעלותנו על אניית גרוש לקפריסין הגיע לירכתי האנייה יעקב דוסטורובסקי - לימים יעקב דורי, הרמטכ"ל הראשון, ובפיו הוראה להתנגד להעברה ובלית ברירה לפוצץ את אניית הגרוש "אמפייר רייבל" טרם הפלגתה.

קיבלנו ממנו כדי חלב עבור הילדים והתינוקות כשבאחד מהם חומרי נפץ. תכננו לבצע את הפיצוץ כשאנו המלווים נעלה ראשונים, אך הילדים הועלו ראשונים והחלטנו לזנוח את התכנית.

לאחר השחרור

בסוף 1949 עם פרסום "צו 8" בקשתי להשתחרר משרות צבאי, התחנתתי ועברתי לתל-אביב.

מיד עם השחרור פניתי לראובן שילוח ממשרד החוץ, שהכירני בשנים 1941-1943 מפעילותי בסוריה ולבנון. מיד התקבלתי לעבודה במחלקת החקר שלמשרד החוץ (אשר היה חלק מהמוסד בהתהוות) ועברתי קורסים והכשרות במטרה לפעול בארץ אויב.

בשנת 1950 נשלחתי למצרים, שם הקמתי והפעלתי, בין השאר, תחנת אלוט ולאחר מספר חודשי עבודה חזרתי ארצה, ונקראתי לשלמה כהן, מבחירי המוסד למודיעין, אשר בישר לי על תפיסתו של יודקה תגר כבגדד (חבר ילדות, הוכשרנו יחדיו לפעילות בארצות אויב, הוא בעיראק ואנכי במצרים).

נשאלתי אם אהיה מוכן לצאת לעיראק לחלץ את יודקה. לכשעניתי בחיוב שותפתי בתכנון המבצע ואף הוכן לי תיעוד מתאים. המבצע נדחה ולאחר מכן בוטל כהחלטת ראש הממשלה דאז בן-גוריון.

לאחר מכן עברתי לשרות הביטחון הכללי, שם שירתתי כמפקד אגף המבצעים במרחב תל-אביב.

לאחר מכן השתתפתי בהכנות ליסוד "מחצבי ישראל" ובתפקיד מנהל אגף האספקה, חזרתי לשרות הביטחון הכללי אחרי מלחמת ששת הימים 1967, בשטח החקירות ביהודה ושומרון וחבל עזה.

את שירותי האזרחי סיימתי בחברת ביטוח ישראלית. הערה: אני מצר, ומאד מאד מצטער על גבהות הלב, יהירות וחוסר הסובלנות שהפגנתי מפעם לפעם כלפי המעפילים בתקופות שונות של פעילות, ואתם הסליחה.

- קופסאות השימורים שהכנו מראש כמוקדים שונים - עלו הבריטים לאנייה בפרץ ידיות, בהן נהרג מעפיל ואחרים נפצעו והבריטים השתלטו על הספינה.

ההפתעה שחכתה לנו הייתה בהופעת "המרגלת", מעפילה אשר אמה נישאה לקצין בולשת במשטרה הבריטית בארץ, והבת שימשה "כמודיעה" עוד בהיותה במחנה באיטליה. היא הצביעה עלינו, מלווי האנייה, נחקרנו, הוכינו, העמידו עלינו משמר במטרה להורידנו למעצר בחיפה. הצלחנו לברוח ולהתערות בין המעפילים, לשנות צורה עד כמה שניתן והועברנו עם המעפילים לקפריסין, משם, כעבור מספר ימים ברחתי ועליתי על ספינה שלנו בדרכה לחיפה. חזרתי לאיטליה בתפקיד נוסף של אחראי לבניית מערך שרות מודיעין בצפון איטליה, וכשהיה חוסר בגדעונים - הפלגתי עם מעפילים אשר יצורפו למעפילים באניית "כ"ט בנובמבר" שיצאה מקורסיקה, ועוד.

טירת צבי

לאור המצב בארץ ביקשתי להשתחרר מתפקידי בש"י ועל כן יועדתי להפליג כגדעוני באנייה טירת צבי. ההפלגה עברה ללא אירועים יוצאי דופן, ולכשנגרנו לחיפה, נכנסתי לסליק באנייה ולמחרת בהעברת העולים לקפריסין יצאנו מהסליק ובעזרת אנשי סולל בונה יצאנו את הנמל לחוף - לגיוס לצה"ל, ללוות הקמת חיל הים בהתהוותו, לצאת לקורס קציני קשר של צה"ל ולאחר ההסמכה - לחיל הים לתפקיד קצין קשר ועד לראשות קצין הקשר.

ובהמשך - הפעילות גם במצרים